

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 21. janúar 2004

Umsögn Félags heilbrigðis- og umhverfisfulltrúa um frumvarp til laga um mat á umhverfisáhrifum - Þskj. 346 — 301. mál.

Félag heilbrigðis- og umhverfisfulltrúa vísar til bréfs Nefndasviðs Alþingis dags. 8. janúar 2004 þar sem félaginu er fengið til umsagnar frumvarp til laga um mat á umhverfisáhrifum.

Almenn umsögn

Með frumvarpinu er stefnt að grundvallarbreytingum á því fyrirkomulagi sem tíðkast hefur í þau liðlega þrjú ár sem liðin eru síðan nógildandi lög voru sett. Heilbrigðisnefndir hafa haft aðkomu sem umsagnaraðilar að matsferlinu og þekkja því vel til þessa fyrirkomulags. Það er álit FHU að fyrirkomulagið sé í meginatriðum gott og hafa þeir aðilar, jafnt opinberar stofnanir sem og ráðgjafafjónustur, sem koma að matsferlum þróað með sér vönduð vinnubrögð sem hafa gert matsferlið lipurt, gegnsætt og þjálft. Félag heilbrigðis- og umhverfisfulltrúa varar við því að þeirri reynslu verði kastað á glæ með því að gera breytingar á matsferlinu.

Sú grundvallarbreyting er gerð í frumvarpinu að engum miðlægum aðila er falið að yfirfara öll gögn málsins heildstætt heldur á hver leyfisveitandi að yfirfara það sem að honum snýr. Þar sem umhverfisáhrif framkvæmda geta verið afar flókin fyrirbæri er nauðsynlegt að tryggja að einum opinberum aðila sé falið að fara heildstætt yfir öll gögn málsins. Til þess að tryggja samræmingu á landsvísu þarf sá aðili að geta kveðið upp úrskurð með athugasemdum og bindandi skilyrðum. Það er óljóst skv. frumvarpinu hvaða opinberi aðili á að heimila eða hafna viðkomandi framkvæmd. Frumvarpið gera ráð fyrir að það geti orðið á hendi nokkurra aðila, s.s. ráðuneytis (iðnaðarráðuneyti), ríkisstofnunar (Umhverfisstofnun), byggingaryfirvalda eða bæjarstjórna (einstök bæjarfélög) og/eða heilbrigðiseftirlits (hluti framkvæmdar fellur jafnan undir heilbrigðiseftirlit). Slík tilhögun bíður upp á óskilvirkni. Af drögunum er helst að skilja að allir leyfisveitendur eigi, hver um sig, að taka ákvörðun um það hvort umrædd framkvæmd sé ásættanleg. Með slíku fyrirkomulagi getur væntanlegur framkvæmdaraðili þurft að sækja um heimild til allt að þriggja leyfisveitenda sem hafa mismunandi aðkomu að málinu. Afleiðingin er að miklu meiri líkur eru annars vegar á skörun milli verkssviða leyfisveitenda og hins vegar er töluverð hættu á að heildarsýn yfir umhverfisáhrif framkvæmdarinnar glatist.

Verði frumvarpið að lögum má leiða líkur að því að við hönnun, skipulag, við ákvörðun um hvernig og hvort fara á út í tiltekna framkvæmd verði í stað þess að leita tæknilega bestu lausna tekið meira mið af öðrum þáttum.

Verði drögin að lögum mun heimild til framkvæmda í mörgum tilfellum færast yfir á þann aðila í samfélaginu sem oft beitir sé mest fyrir því að farið verði í boðaða framkvæmd s.s. til sveitarfélaganna varðandi vegagerð og til iðnaðarráðuneytis varðandi ýmiss orkuver.

4. gr.

"2. málsl. 2. mgr. 4. gr. laganna orðast svo: Skipulagsstofnun tekur ákvörðun um hvort framkvæmd skv. 6. gr. skuli háð mati á umhverfisáhrifum og gefur álit um mat á umhverfisáhrifum framkvæmdar og starfsemi sem henni fylgir."

Hér ítrekar félagið þá athugasemd sem fram kom við 3. gr. að úrskurðar Skipulagsstofnunar skuli ekki lengur krafist, heldur einungis áljits. Eins og nefnt var áður kemur ekki fram í frumvarpinu hvaða vægi álit Skipulagsstofnunar kemur til með að hafa. Er framkvæmdaaðilum skylt að fara eftir áljiti stofnunarinnar ?

5. gr.

"2. mgr. 5. gr. laganna orðast svo:

Í þeim tilvikum þegar fleiri en ein matsskyld framkvæmd er fyrirhuguð á sama svæði eða þær eru háðar hver annarri getur Skipulagsstofnun að höfðu samráði við viðkomandi framkvæmdaraðila og leyfisveitendur ákveðið að umhverfisáhrif þeirra skulu metin sameiginlega."

Skerpa þarf á ákvæðum um samverkandi umhverfisáhrif í lögunum með því að taka tillit til rekstrar og mannvirkja sem þegar eru fyrir í nágrenni fyrirhugaðra framkvæmda, t.d. með eftirfarandi orðalagi:

"Í þeim tilvikum þegar fleiri en ein matsskyld framkvæmd er fyrirhuguð á sama svæði eða framkvæmdir eru háðar hver annarri getur Skipulagsstofnun að höfðu samráði við viðkomandi framkvæmdaraðila og leyfisveitendur ákveðið að umhverfisáhrif þeirra skulu metin sameiginlega og þá með tilliti til landnotkunar, atvinnureksturs og mannvirkja sem þegar er til staðar".

Einnig er nauðsynlegt að gerðar verði leiðbeiningar um forsendur og framkvæmd mats á samverkandi umhverfisáhrifum. Með þessu má skerpa á og efla framkvæmd 2. mgr. 5. gr. auk atriða sem nefnd eru í viðauka 3 með lögunum að meta skuli "sammögnunaráhrifa með öðrum framkvæmdum" og "sammögnunaráhrifa ólíkra umhverfisáhrifa á tilteknu svæði", auk fleiri liða í viðaukanum.

8. gr.

"b. 3. másl. 2. mgr. orðast svo: Lýsa skal þeim þáttum fyrirhugaðrar framkvæmdar sem líklegast er talið að geti valdið áhrifum á umhverfið, þar á meðal umfangi, hönnun og staðsetningu, samræmi við skipulagsáætlanir, fyrirhuguðum mótvægisáðgerðum og tillögum um umhverfissvöktun þar sem það á við."

Þarna er orðið "líklegast" ekki nægilega vel skilgreint og einnig þarf að styrkja tengingu við atriði sem talin eru upp í 3. viðauka laganna. Best væri að tala um *"Lýsa skal þeim þáttum fyrirhugaðrar framkvæmdar sem hlutaðeigandi aðilum þykir líklegast að geti valdið áhrifum á umhverfið, þar á meðal umfangi, hönnun og staðsetningu, samræmi við skipulagsáætlanir og núverandi landnýtingu, fyrirhuguðum mótvægisáðgerðum..."*.

Að mati félagsins er ekki eðlilegt að einskorða mögulega matsskyldu við það að þessi fyrirtæki/mannvirki séu á verndarsvæði. Fyrirtæki sem talin eru upp í 7. tölulið geta valdið umtalsverðum umhverfisáhrifum, einnig utan verndarsvæða. Sama gildir um mannvirki í h-lið 10. töluliðar sem verður k liður.

Almennar athugasemdir

- Skerpa má skilgreiningar á hugtökunum leyfi og leyfisveitandi, þannig að ljóst sé að um bæði er um framkvæmdaleyfi og starfsleyfi að ræða fyrir tilteknar framkvæmdir.
- Það vantar í 1. viðauka að skilgreina að skógrækt þarf að fara skilyrðislaust í umhverfismat, þar sem tekið er mið af stærð t.d. 200 ha eða stærra og staðsetningu.

Virðingarfyllst.

Svava Svanborg Steinarsdóttir,
formaður.